

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

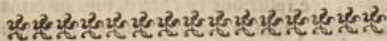
Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

§. I. Quid iuris circa Appellationes ad Romanum Pontificem statui possit ex quinto Concilij Nicæni Canone?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

absolvere indiscretè timeat, vel ligare. Is autem, qui sub mani Pastoris est, ligari timeat, vel injus-
tè nec Pastoris sui judicium temerè reprehendat: ne,
etsi injus-
tè ligatus est, ex ipsa tumida reprehensio-
nis superbiâ, culpa, quæ non erat, fiat.

DISQUISITIO V.

De Jure Appellationum ad Roma-
num Pontificem.

PREFATIO.

Hujus Disquisitionis intentum Elliesius in sua
de antiqua Ecclesiæ disciplina Disserta-
tionis secundæ Præloquio reducit ad tria prin-
cipia. Quorum primum sibi in hoc puncto, quod
scilicet in omni societate sit necessum, aliquos esse
controversiarum judices, nec non aliquam reperiri
formam judicandi circa res illas, quæ finem & sa-
lutem societatis respiciunt. Cùm ergo finis socie-
tatis fidelium sit vita æterna, per fidem & bonos
mores adipiscenda, bonumque illud Commune sit
conservatio Fidei, & integritas morum in singulis
Ecclesiæ membris, subinfert is Parisiensis Theolo-
gus, haud dubium esse, quin Ecclesiæ suos habe-
re debeat judices, qui de causis ejusmodi statuunt
ex legitimâ & certâ quâpiam judicandi formâ.

Secundum principium est hujus tenoris: quod
inter omnes constet, illos esse in Ecclesiâ contro-
versiarum Judices, qui Christianos in fide & mo-
ribus instruant, quales fuerunt Apostoli, & post
Apostolos Episcopi & Pastores, qui singuli in Ec-
clesiis, quibus præfunt, judices dici possunt. Si
verò aliqua gravior questio sit exorta, tunc Ju-
dices illos oportere, ut in communi conveniant ad
mutuò deliberandum, & finem controversiæ impo-
nendum: quemadmodum Apostolos convenientes
cum senioribus Hierosolymis finisse questionem de
Legalibus. Post quos eandem consuetudinem man-
sisse, & certam quandam judicandi formam esse
statutam. Cùm enim Episcopi in singulis Ecclesiis
essent constituti, qui supra Presbyteros emine-
bant, his personarum, quæ in illorum Ecclesiis de-
gerent, controversiarum illic ortarum judicium
attributum esse; sed ita, ut simul cum Clero hoc esset,
cum alijs Presbyteris judicârent. Ab horum autem
judicio provocationem concessam fuisse ad Metro-
polititanum Episcopum, cum quo judicabant ceteri
Episcopi Provinciae.

Tertium principium involvit isthanc contro-
versiam; Utrum scilicet à Metropolitanis &
Synodi Provinciae judicio ex veteri Ecclesiæ
disciplinâ concessa fuerit provocatio ad Ro-
manum Pontificem? Pro cuius resolutione, ait
Doctör ille Parisiensis, solere duplex distingui cau-
sarum genus, quarum aliæ majores, aliæ mino-
res dicantur. Majores esse illas, quæ vel Episco-
pi, vel graviores aliquam disciplinam respiciunt:
minores verò dici eas, in quibus agitur de Pres-
byterorum & Clericorum judicio, vel de leviori
aliquo disciplina capite, privatam aliquam Ec-
clesiam attingente. De quo proinde utroque cau-
sarum genere queri; Utrum provocatio detur
ad Romanum Pontificem? Alijs namque in

omnibus, alios verò in majoribus tantum provo-
cationem habere locum, contendere: ceteris ne-
gantibus, antiquitus à judicij quibuslibet Syno-
dorum provocatum esse ad Romanum Pontificem.
Ad hanc igitur controversiam decidendam, cum
præfatio Auctore impræsentiariam discutimus;
Quid de jure sentiendum sit circa appellatio-
nes ad Romanum Pontificem?

S. I.

Quid juris circa Appellationes ad Roma-
num Pontificem statui possit ex quinto
Concily Nicæni Canone?

Hic Canon ita se habet. De his, qui com-
munionem privantur seu ex Clero, seu ex laico
ordine, ab Episcopis per unamquamque Provin-
ciam, sententia regularis obtineat, ut hi, qui
abiciantur, ab alijs non recipiantur. Requiritur
autem, ne pusillanimitate, aut contentione, aut alio
quolibet Episcopi vitio videatur à congregatione
seclusus. Ut hoc ergo decentius inquiratur,
placuit, per unamquamque Provinciam bis in an-
no Concilia celebrari, ut communiter omnibus si-
mul Episcopis congregatis Provinciae, discutiantur
ejusmodi quaestiones, & sic qui suo peccaverunt
evidenter Episcopo, excommunicati rationabiliter
ab omnibus assumentur; usquequo vel in communi,
vel Episcopo placeat, humaniorem pro talibus ferre
sententiam. Concilia verò celebrentur, unum qui-
dem ante quadragesimam Paschæ, ut omni dissen-
sione sublata, manus offeratur Deo purissimum;
secundum verò circa tempus Autumni. Ex quo
proinde Canone Elliesius præfati Dissertatione
2. §. 1. infert, omne in causis Ecclesiasticis
judicium definitivum Episcopis Provinciae
committi sine ullo recurso, aut provocatio-
ne. Quæ conclusio, quanti sit momenti, ac-
curatori trutinâ hic expendere lubeat.

Primo namque prætendi solet, quod in
eo Canone agatur de minorum duntaxat
Clericorum in causis criminalibus judicio,
non de Episcoporum damnationibus: veluti
evincitur ex ipsismet Canonis verbis dilectè
statuentis de illis, qui suo evidenter peccave-
runt Episcopo. Verùm Elliesius in sine citati §.
reponit: Canonem illum specialiter quidem
loqui de Clericis Episcopo subjectis, quia
illæ causæ erant frequentiores; sed prætereà
ex Canonis illius verbis colligi, eandem
fuisse disciplinam servatam in judicij Epif-
coporum, imò Canonis ejusdem fuisse in-
tentionem, ut eadem in Episcopis atque Cle-
ricis inferioribus proportionaliter servaretur
disciplina: nam si quæ Episcoporum præro-
gativa, ac peculiaris quæpiam ad eos judi-
candos forma in usu fuisset, utique oportu-
isse, ut Concilium Nicænum in suo Canone
causam hunc exciperet.

Verùm in istâ Elliesianâ exceptione occurrit
notatu dignissima primæ instantiæ confusio
cum secundâ appellationis instantiâ. Dum
enim causâ ejuſpiam, qui vel ex Clero, vel
ex laico erat ordine, ab Episcopo, cui pecca-
verat, seu quem offenderat, prius erat discuti-
enda, citare insinuat primæ coram ipsius tri-
bunali

bunali instantiæ iudicium, cui nullus alius Episcopus poterat esse subiectus; sicque aded istud iudicium in Clericos duntaxat Episcopo inferiores exercendum fuerat. Quando autem præactus Canon Nicænus sanciebat, bis in anno per unamquamque Provinciam esse celebranda Concilia, quibus coram omnibus Provinciæ Episcopis simul congregatis, discuterentur huiusmodi quæstiones ad effectum, ut, qui suo peccaverunt evidenter Episcopo, excommunicati rationabiliter ab omnibus æstimarentur, tunc ista secunda iudicii instantia erât ad modum appellationis, cuius sententia regularis obtineret in tantum, ut hi, qui à communione abijcerentur ab Episcopis per unamquamque Provinciam, non reciperentur ab alijs. Quandoquidem igitur ea sit primæ ac secundæ in iudicii instantiæ natura, ut huius seu appellationis iudicium protendi non possit ultra id, quod iudicatum erat in primæ instantiæ iudicio, istud verò juxta præallegatum Nicænum Canonem, fuerit de ijs, qui suo peccaverunt Episcopo, adeoque de illis, qui inferioris Episcopo Ordinis erant; quos proinde in Provinciali Episcoporum Concilio oportebat, rursus trahi ad iudicium, ut excommunicati rationabiliter ab omnibus æstimarentur: manifestum hinc evadit, totum Canonis illius tenorem, quatenus procedit tum de prima Episcopi, tum de Concilij Provincialis per appellationis viam secundâ instantiâ, non decernere de Episcoporum, sed de Clericorum inferiorum causis iudicandis.

7. Et hinc facillè evanescit præallegata Ellicij exceptio contendentis, eundem circa Episcoporum ac inferiorum Clericorum iudicia ex præactis Nicæno Canone statutum morem esse tenendum, cum, si quæ peculiaris ad Episcopos iudicandos forma in usu fuisset, oportuisset, ut à Concilij Nicæni Canone fuisset exceptus. At nunquid iudicij erga Episcopos forma per eum sacrum Canonem satis noscitur excepta à normâ iudicij erga Clericos inferiores exercendi; dum ex ejusdem Canonis verbis elucet, primam iudicij instantiam contra Presbyteros & Diaconos eatenus competere Episcopo, nullum super alio Episcopo iudicariam potestatem obtinenti, ut consequenter secundæ quoque instantiæ, seu appellationis iudicium ibi descriptum, non valeret ulterius progredi; sed in ordine ad Episcopos ex causa alicujus delicti iudicandos, non nisi primæ instantiæ iudicium in Concilio Provinciali locum habere possit. De qua proinde primâ Episcoporum iudicandorum instantiâ superest jam quæstio; An penes provincialem Synodum sit ultimata, quæ ad nullum alius tribunal per viam appellationis trahi possit?

8. Hanc quæstionem priusquam decidamus, lubeat pro secundo, rursus audire Ellicium loco cit. prætendentem, quòd Canon ille Nicænus non modò latus sit de iudicio unius Episcopi in Clericum, aut laicum, sed etiam generatim de iudicio plurium Episcoporum in quemlibet: juxta isthæc ejusdem Canonis verba, de his, qui communione privantur ab Episcopis, per unamquam-

que Provinciam &c. Unde non dicit, ut, qui abijciuntur ab uno Episcopo, ab alijs non recipiantur; sed, ut, qui abijciuntur, ab alijs non recipiantur. Quare Concilium loqui de omni Excommunicationis genere, sive ab uno Episcopo, sive à pluribus lata fuerit, tum adversus Clericos, tum adversus laicos: Episcopum autem ex Clero esse, & excommunicari posse à Synodo Provinciali.

Verùm is Parisiensis Theologus demòd redarguendus venit de primâ ac secundâ instantiâ per dictum Canonem Nicænum tam luculenter distinctarum attentatâ confusione. Ejus namque Canonis verba initialia, quibus de his, qui ab Episcopis per unamquamque Provinciam excommunicantur, seu abijciuntur, sancitum fuit, ut ab alijs non recipiantur; hæc, inquam, verba intelligi possunt vel de singulis per provinciam Episcopis aliquem de Clero, seu laico ordine ob peccati contra se reatum, sive offensam excommunicantibus; vel de Episcopis in unam Provinciam Synodum coadunatis ad Excommunicationis, an rationabiliter ab Episcopis facta sit, quæstionem dijudicandam: veluti hoc utrumque dilucidè insinuat prædicti Canonis contextus, duplicem acedò iudicij erga inferiores Clericos Episcopis, horumque proinde singulari tribunali subiectos statuens instantiam, primam scilicet, à quovis sigillatim Episcopo determinandam, & secundam ab omnibus Provinciæ Episcopis intrâ Synodum collectis decidendam. Et sic verum equidem dicit Ellicius, quòd Canon ille non modò latus sit de unius Episcopi, sed generatim de plurium Episcoporum in Clericum iudicio, ita tamen, ut hoc secundæ instantiæ ab Episcopis in Provinciæ Concilio ferendum, extendi non possit ultra illos, qui à singulis Episcopis in primâ instantiâ iudicati fuerant. Unde quantumvis Episcopus sit etiam de Clero, nequeunt tamen ejus Canonis verba de ipso intelligi, utpote nulli singulari Episcopo, quoad primam instantiam subiecto, nec adeò secundæ quoque per appellationem instantiæ intrâ Concilium Provinciale discutiendæ capace; tametsi ab hac Episcoporum per Provinciam colligendorum Synodo iudicari queat in primæ instantiæ quæstione, de qua tamen Canonis illius littera nihil disposuit.

Sed protertio replicat idem Ellicius, eo ipso, quòd excommunicationem ab Episcopis in Clericos latarum examen præallegatus Canon Nicænus concedat Concilio Provinciali, oportere, penes istud stare iudicium de Episcopo; ad stipulante etiam ulâ & disciplinâ temporis Synodo Nicæna corvi, quo erat consultum, causas Episcoporum in Synodis Provinciæ tractari & iudicari.

Verùm is Theologus meritò distinguit tum id, quod ex rei quasi naturâ subsistit, nempe Episcopum Concilio Provinciali eatenus esse subiectum, ut ad hoc de illius instantia trahi queat ad Synodi Provincialis tribunal: tum id, quod ex præallegato Canonem Nicæno perperam expolito prætenditur, ac si

ac si sanxisset, quæstiones adversus Episcopum motas, & in Concilio Provinciali decisas, non posse appellando ad sublimius Tribunal trahi. Illud ergo prius tam ex rei natura, quam per litteram, vel etiam consequentiam illius Canonis, minimè verò posterius evincipoteft: ipsomet Elliesio circa finem præcedentis Dissert. 1. §. 13. fatente, per Concilij Chalcedonenfis Canonem sextum dari recursum à Synodo Provinciæ ad Synodum Diœceseos: quod minimè cohæreret præducto Nicæno Canoni quinto, si per hunc interdicteretur ulterior à Synodo Provinciali recurfus ad superius Tribunal faciendus.

At pro quarto reponit Elliesius. Iudicium Synodi Provinciæ, cujus in Nicæni Concilij Canone quinto fit mentio, esse ultimum, nec ab eo dari ullam provocationem. Iuberi enim à Synodo, excommunicatos tamdiu extra communionem manere, donec eisdem Episcopis visum fuerit, humaniorem ferre sententiam. Si verò post illorum sententiam, aliqua fuisset concessa provocatio, non hoc dicturum fuisse Concilium, sed potius asseriturum fuisse, dummodo Superior, ad quem provocatio facta fuerit, confirmet iudicium.

Verùm priusquam directè respondeamus, sciscitari lubeat ex illo Parisiensi Theologo: si Rex Christianissimus supremo alicujus Provinciæ Gallicæ Senatui concesserit facultatem super causis criminalibus ad iudicium suum delatis eatenus pronuntiandi, ut sententia ab eo lata inviolabiliter tenenda sit, donec eadem Regio Senatui visum fuerit, humaniorem ferre sententiam; num per hoc dicere fas sit, ipsimet etiam Regi adimi, seu negari auctoritatem mitigandi, seu judicialiter corrigendi sententiam ab illo supremo Senatu prolatam? Neutiquam: sed secundùm ipsam rei naturam, excepta censenda est Regiæ auctoritatis potestas, omnimodæ cujuscuque Senatûs Regiæ judicariæ facultati supereminens. Sic profectò ex illo Elliesiano argumento haud evincitur (dum Canon Concilij Nicæni non adiecit eam exceptionem, modo Superior, ad quem facta fuerit provocatio, iudicium confirmet) denegari superiori authoritati potestatem mitigandæ, seu judicialiter moderandæ sententiæ, à Concilio Provinciali latæ, sed juxta ipsam rei naturam dicendum est, abstrahi ab illa exceptione: ut proinde Concilio Chalcedonenfi superius allegato fas fuerit, adhuc statuere, admittendum esse à Concilio Provinciæ recursum ad Concilium Diœceseos. Quidni ergo perinde, imò à fortiori dicendum erit, sub illâ Canonis Nicæni recursum ad superiorem Ecclesiæ auctoritatem haud denegantis, sed ab hoc dantaxat abstrahentis, dispositione, debere ex ipsa rei natura subintelligi supremæ in Ecclesia per Christum tum Papæ, tum Concilio Oecumenico immediatè concessæ auctoritatis sacrosanctum tribunal?

Cujusmodi exceptionis pro quinto sequentem ex præfato Nicæno Canone accipe rationem. In hoc enim notata dignissimum est, quòd teste Elliesio, ita sit legendum, ut, qui

abjiciuntur ab uno Episcopo, ab alijs non recipiantur. Nunquid enim ille, qui abjicitur ab uno Episcopo, recipi potest à Concilio Provinciæ? Quomodo igitur verborum illorum veritas subsistet, nisi dicatur per Tò ab alijs, (ceu voce similium repetitivâ) non sublimiori auctoritati, qualem respectò cujuslibet Episcopi sigillatim sumpti Concilium Provinciale obtinet, sed pari dantaxat seu simili singulorum aliorum Episcoporum auctoritatè denegari potestatem, illos, qui ab uno Episcopo excommunicantur, recipiendi ad communionem? Quandoquidem igitur tum Concilium Diœceseos, tum multò magis Concilium Oecumenicum, tum absoluta clavium in Papâ potestas sit longè sublimioris auctoritatis, quam provinciæ Synodus; omninò dicere oportet, ab ejsulmodi Concilij Provincialis iudicio dari adhuc recursum tum ad Diœceseos Concilium, tum à fortiori ad Synodum Oecumenicam, tum etiam ad Papæ absolutam clavium auctoritatem, Canone illo Nicæno nequidquam obitante: ita ut, tamen si verba Canonis illius, juxta novissimam Parisiensem editionem tali modo essent accipienda (quod h, qui excommunicantur ab alijs, haud debent ab alijs recipi ad Communionem) nihilominus ex propriâ illius vocis similium repetitivæ significatione, oporteat, id intelligere de illis, qui paris solummodò, non autem superioris sunt auctoritatis.

§. II.

Canonis Nicæni expositio præinsinuata firmatur ex variarum Synodorum decretis.

Elliesius præsentis Dissert. 2. §. 2. nicitur, intentum suum firmare ex sequentibus Synodorum decretis, quæ mox demonstrabimus, nostræ sententiæ apprimè inservire.

Inducitur primò secunda Generalis Synodus Can. 2. Tom. 2. Conciliorum colum. 954. relata, administrationem rerum Ecclesiasticarum Synodo Provinciæ vi præallegati decreti Nicæni commissam, affirmans sub his verbis: *Servatâ, quæ præscripta est, de gubernationibus regulâ, manifestum est, quòd illa, quæ sunt per unamquamque Provinciam, ipsius Synodus Provinciæ administrat, sicut Nicæno constat decretum esse Concilio.* At inter ea, quæ per unamquamque Provinciam occurrunt (subsonit is Theologus) est Episcoporum delinquentium correctio & depositio. Hæc igitur ex sententiâ Nicæni & Constantinopolitani Concilij tota pertinet ad Synodum Provinciæ.

Verùm isthâc argumentatione prorsus admissâ, suppono imprimis, quæ per unamquamque Franciæ Provinciam occurrunt causæ judicariæ, administrari à Regio illius Provinciæ supremo Senatu. Hinc verò sciscitor ex illo Parisiensi Doctore, an ex illâ Regij Senatûs auctoritate judicariâ, inferre auit, illam administrationem supremo in qualibet Provincia Senatui, in causis judicarijs etiam

oritas
adtra
tolicæ
VI